

O pichlavém kořeni

(aneb Oranžová paseka)

Následující příběh Vás možná bude zajímat. Týká se pana Jaroslava Semeráka, to je ten pán, který se občas zastavil ve Stovce na hlt dobrého piva.

Pan Semerák byl laskavý, pracovitý člověk, mezi sousedy se těšil největší vážnosti. Byl znamenitý houbař. Houbám nejen rozuměl, ale také je rád sbíral. Mnoho lidí se s ním přicházelo poradit, jakou houbu vlastně našli, jestli je k jídlu a jak jí nejlépe upravit.

Jednou v sobotu ráno se pan Semerák oblékl a vyrazil na houby. Nějakou dobu chodil po lese a zabrousil i do březiny, kde měl svá tajná místa. Našel jen pár malých kozáků a nějaké babky, a tak nespokojen šel dál a dál, až se dostal na Jírovu horu, na paseku, kde nikdy předtím nebyl. Chvíli brouzдал vysokou trávou a najednou zahlédl něco nevídaného. Uprostřed mýtiny vyrostlo tolik křemenáčů, až zrak přecházel. Oranžové hlavy svítily na slunci jako lampy.

Pan Semerák naplnil pečlivě očištěnými houbami košík a šel. Zbytek nechal na místě pro jiného houbaře. Rychle zjistil, že by na takové množství nestačily ani tři takové košíky. Když odcházel z tohoto zvláštního místa, zdálo se mu, že špatně došlápl na pravou nohu a palec začal pobolívat. Bolest byla čím dál silnější a domů se sotva dovedl.

Paní Semeráková spráskla ruce, když uviděla, jak je palec naběhlý a modrá. Ihned běžela pro paní učitelku Taubicovou ze sousedství, která usoudila, že je to nejspíš dna, nemoc králů.

„Copak jste v poslední době jedl? Nějakou zvěřinu nebo špalek hovězího? Nezavdal jste si kořalky?“

„Kdepak paní učitelko nic takového.“ Nezbylo, než sehnat pomoc. Noha otékala a paní Semeráková se bála otravy. Pan Taubic, který měl ve Zbečníku fabriku, obstaral povoz a kočího, a nechal maroda odvézt do Zálesí k babičce Jiráskové. Měla dobré srdce a léčitelské schopnosti. Bolavou nohu prohlížela ze všech stran, jemně prohmatávala a pak k úžasu všech, vytáhla z palce dlouhý oranžový trn.

„A máme to,“ poznamenala s úlevou. „Kdepak jste se toulal, že vy jste se špacíroval po Jírově hoře?“

„To je pravda, byl jsem tam na houbách.“

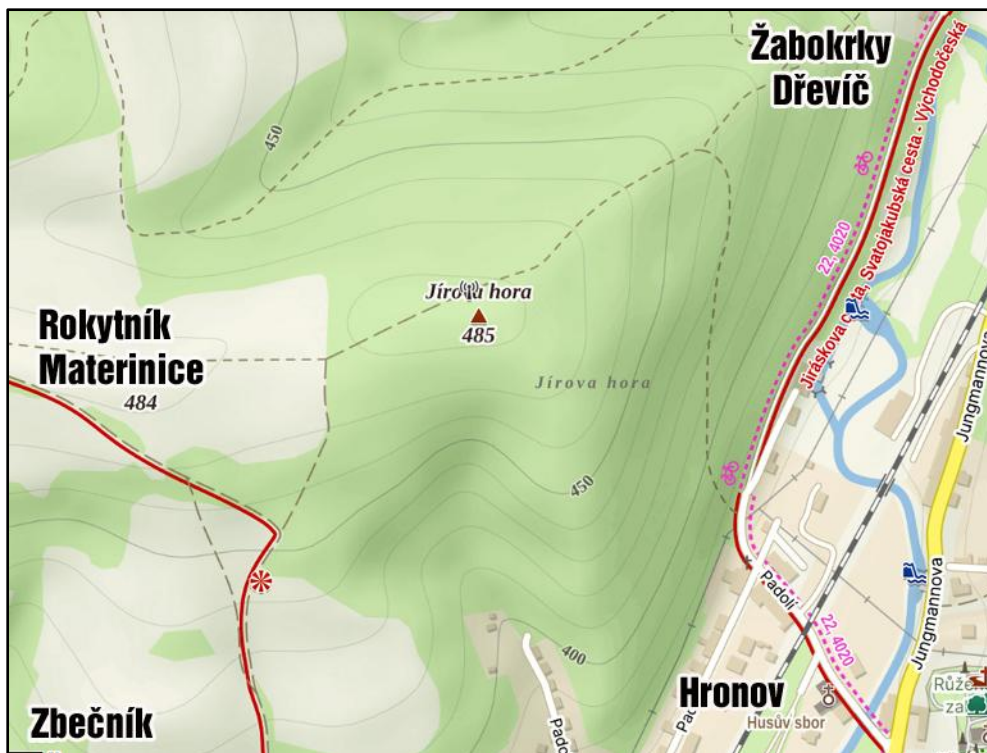
„A jestlipak jste viděl nějaké křemenáče?“

„Ano, až nahoře, na pasece,“ přiznal pan Semerák.

„Tak to už jste letos třetí, co to začarované místo objevil. Taky jsem tam kdysi byla, tu paseku dobře znám. Kdo si nedá pozor, snadno přehlídne pichlavý kořen, který tam roste od doby, kdy sedlák Jíra přišel o ženu a dal část lesa ze zlosti a z lítosti vymýtít. Nic si z toho, sousede, nedělejte, za týden budete jako rybička.“

Vlažné octové koupele postavily pana Semeráka za pár dní na nohy. Na houby chodil dál, ale už nikdy na Jírovu horu. A křemenáče, které tehdy přinesl, milá paní Semeráková nasušila a rozdala.

Paní Taubicová vzpomínala na ty sušené houby ještě v devadesáti, při svých letních návratech z Prahy na venkov. Říkala, že když se nasypaly do kysela, vonělo přes pět chalup.

Název Jírova hora se objevuje na mapách v 19. století, na mapě z 18. století je uváděn německý název Mühlberg (Mlýnská hora). Z toho bychom logicky mohli odvodit, že pokud k události uvedené v pověsti opravdu došlo, tak se musela odehrát ve století 19., kdy letopočet začínal číslicemi 18^{xx}

Vysvětlivky

- Jírova hora je vrchol na okraji Hronova vedle železniční tratě a vedle říčky Metuje (po jejím pravém břehu ve směru toku), v místech, kde Hronov pomalu přechází v část Žabokrký. Hora (485 m n/m) je z převážné většiny porostlá smrkovým a listnatým lesem. Paseky (vymýcené louky) se povětšinou nacházejí na okraji hory ve směru na Zbečnick, Rokytník a Dřevíč. Nad Metují má hora největší sklon (sráz). Kolem vrcholu, jak se mění po několik staletí lesní porost, jsou sem tam mýtiny. Kde se přesně nacházela paseka uvedená v pověsti, se vzhledem k růstu lesa dnes už těžko určí. Logika ale napovídá, že to spíše bylo na mírnější straně hory, tedy možná směrem ke Zbečnicku. Na prudký sráz hory nad Metují by houbař asi nešel.
- Dodnes se kolem Jírovy hory můžete setkat s příjmeními, které se objevují v pověsti, třeba František Semerák (mlýnář ze Zbečnicka), Jaroslav Semerák (reality Hronov), Josef Taubic (tkalcovna ve Zbečnicku po druhé světové válce), David Taubic (písař v Novém Městě nad Metují kolem roku 1623), a o příjmení Jirásek nemusí být vůbec řeč, těch je v okolí jako psů.
- Pověst praví, že si pan Semerák rád došel na hlt piva do Stovky. Za císaře pána to byla zřejmě krčma či hostinec, dnes je to Pivnice Stovka a dodnes ji můžete nalézt pár metrů vedle náměstí v Hronově, u hlavní silnice směřující z náměstí směrem na Broumov.
- O sedlákovi Jírovi existuje pověst z Krkonoš (Sedlák pán, kniha pohádek od Václava Říhy, 1987). Další Jíra se objevuje v básni od Josefa Václava Sládka (Sedlák Jíra, 1907). Jestli měl některý z nich něco společného se sedlákem Jírou v této pověsti, nemám tušení. Spíš bych se ale přiklonil k myšlence, že v okolí hory v 19. století hospodařil sedlák tohoto jména, který byl tak proslulý v okolí, že na jeho počest byla hora přejmenována z názvu německého do českého (ale nemám ověřeno).

- Pichlavé koření, které má v nějaké části své rostliny trny, v pověsti není přímo jmenováno. Je pouze uvedeno, že vytažený trn z nohy byl oranžový, což ale mohlo být způsobeno také obarvením od krve. Jelikož nejsem dědek kořenář, tak jediný trn, který mne napadnul, a který by nadělal takovou paseku, tak je trn z akátu, jenže to není koření ani bylina, ale dřevina. Zapátral jsem tedy na internetu, a ten chytrolín objevil, že existuje rostlina, ze které se dělá koření, a která má trny, a jmenuje se Jehlice trnitá, což je takový nízký polokeř, kterému se lidově říká babí hněv. Kvůli trnům se jí na louce vyhne i dobytek při pastvě. Teoreticky je tedy možné, že šlo právě o trn z této rostliny.

Milan Škoda (05. 01. 2024)

- průvodce Broumovskem <http://www.milan-skoda.cz/broumovsko.htm>

- facebook <https://www.facebook.com/milan.skoda.9862/>

zdroj: Pověst z knihy Hronovské pověsti od Petra Čuhaniče